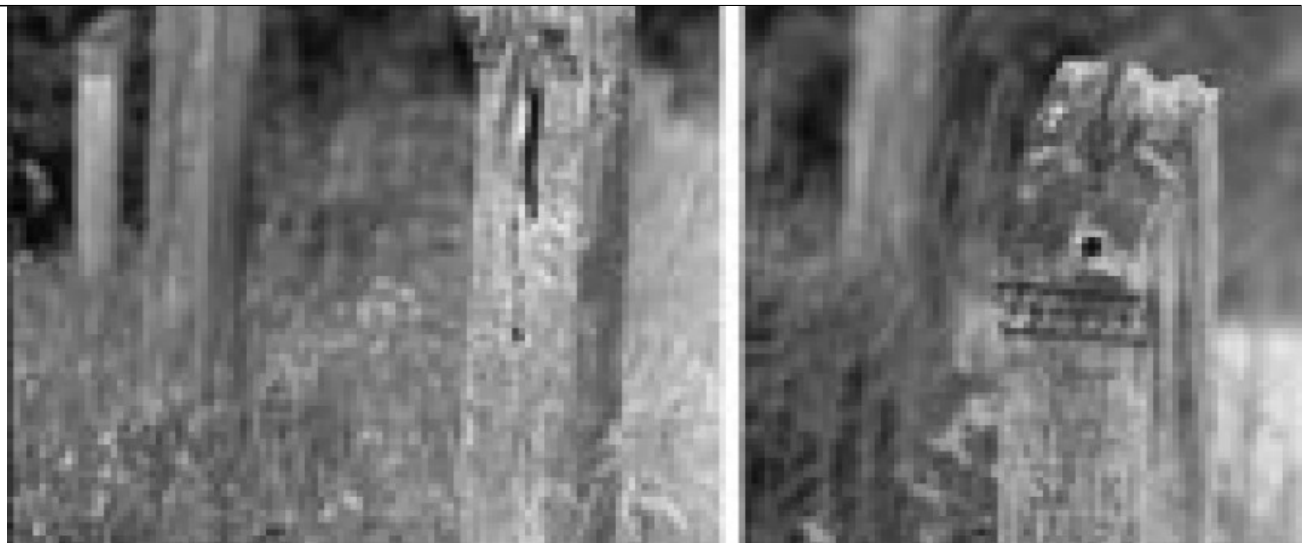

Csökölyi fehér gyász

2009 június 05. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

4

Átlag: 4 (1 szavazat)

Mérték

Móser Zoltán fantasztikus cikksorozata a régmúlt id?k, az elfelejtett Magyarország kincseit mutatja meg nekünk ebben a párját ritkító sorozatban, mely a Magyar Nemzet hétvégi magazinjának volt elengedhetetlen tartozéka. Utazzon velünk, ismerjük meg együtt Magyarországot egy kicsit másképpen.

Minden pici hullám tovább hajt egy makacs pólus felé. Míg utam befagy, s gyász-színem lesz a fehér.
(Babits Mihály: Sarkutazás)

Korniss Péter fotói, Sára Sándor képei – Moldován Domonkos Fehér gyász cím? filmjéb?l – akár ihlet?im is lehettek volna, de tudtam, hogy olyan képeket, olyan jeleneteket én nem fogok készíteni a Somogy megyei Csököly temet?jében. Néztem a fejfákat, kés?bb pedig itthon volt id?m elgondolkodni, utánanézni az okoknak és az indokoknak: miért fehér itt – és csak itt! – a gyász színe?
Meglepett, hogy másutt is ismerték a fehér gyászt, de csak itt maradt meg. Mint volt Tolna megyei, meglepve olvastam Malonyai Dezs? egyik könyvében, hogy a Sárközben is fehér volt a gyász színe. „Rendkívül érdekes – írja másutt –, hogy Csökölyön a n?k tiszta fehérben gyászolnak, ami régente a francia királynék kiváltsága volt.”
Kunt Ern? a temetési jelképrendszer kapcsán szól arról, hogy a gyász küls? jele a férfiaknál a fej „megmeztelenítése”, a kalap levétele. Más esetben a férfiak szakállat növesztenek, meghagyják a hajukat. Lányoknál, asszonyoknál ennek megfelel?je a kibontott haj, amelyet gyakran kend?vel kötnek be. A fehér viseletének magyarázata feltehet?en a vászonnem? eredeti, természetes színéhez való visszatérés. A festésr?l való lemondás jelezhette a gyászt, amit er?síthetett a szín tisztító erejébe vetett hit is.
Hasonlóképpen vélekedik a világhír? dán etnográfus, Kaj Birket-Smith is: „Sok törzsnél fehérre vagy feketére festik magukat a gyászolók, leteszik díszeiket, és elhanyagolják külsejüket.”
A Három árva balladának egy gyimesi változatában így szólítgatja meghalt szülejét a gyermek: „Kelj fel, kelj fel, édesanyám, / Me leszakadt a gyászruhám; / Me leszakadt a gyászruhám, / Kit fejért adtál vót reám.”
Népköltészetünk, illetve a sárköziek és a csökölyiek tehát még emlékeznek a nagyon réginek, ?sinek t?n? fehér gyászra. A népköltési szövegekb?l, néprajzi feljegyzésekb?l az is kiviláglik, hogy „a fehér f?ként gyermekek, fiatalok, valamint id?sebb asszonyok gyászszíne volt; vagyis megmutatta a halott korát, családi állapotát, illetve nemét. Bátky Zsigmond megállapítása szerint ilyenkor nem patyolatvásznat, hanem fehérítetlent, füstöst használtak. A fehér gyász egykoron nagyon elterjedt volt Európában s Ázsiában egyaránt – írja Károly S. László néprajzkutató. – Mert régi hit szerint ez a szín különösen alkalmas a gonosz, ártó-rontó hatalmak elleni védekezésre. Épp ezért a testet teljesen beburkolták gyenge gyolcsba, gyócsruhába, amire emlékeztet a talpig gyászba, f?dig gyászba kifejezés is.”
Móser Zoltán, mno.hu

Ajánló